St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Tarnovo
Faculty of Economics

ИКОНОМИЧЕСКИ ВРЪЗКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ С ИНДИЯ

ECONOMIC RELATIONS OF THE EUROPEAN UNION WITH INDIA

Илиян Матеев
Iliyan Mateev

Великотърновски университет „Св.св. Кирил и Методий“
St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo

Abstract: The European Union and India are the two largest democracies in the world**.** They represent almost one fifth of the global trade and around 25% of the global population. The EU and India are close partners that work together to promote economic prosperity, rules-based international order, and sustainable development. India is the EU's 9th largest trading partner, accounting for 2.4% of the EU's total trade in goods in 2024. Trade in services between the EU and India reached €66.1 billion in 2024, up from €30.4 billion in 2020. The EU is the largest trading partner for India — ahead of China and USA — accounting for 11.4% of India's trade in goods. In 2024, EU-India trade in goods was worth over €120 billion – with €71.3 billion in EU imports and €48.8 billion in EU exports. In the last decade, bilateral trade has doubled: EU imports grew by 140% while EU exports grew by 58%. In June 2022, the European Union relaunched negotiations with India for a free trade agreement. On 27 January 2026, during the EU-India summit, leaders from both parties hailed the successful conclusion of negotiations on the free trade agreement.
Key words: European Union; India; foreign trade; foreign direct investment.
JEL: F10, F20

ВЪВЕДЕНИЕ

Първото успешно пътуване по море на европейците до земите на днешна Индия (Бхарат) е на Васко да Гама през 1498 г., който след плаване около нос Добра Надежда пристига в Каликут (сега Кожикоде, щат Керала). Там той получава разрешение от местния раджа да търгува в града и е поставено началото на европейското икономическо присъствие в индийския субконтинент. Постепенно през XVI век Португалия се утвърждава като водеща европейска сила в тази част на света (Campbell, Fernandez-Armesto, 2026).

Към края на XVI век Великобритания и Нидерландия, обаче започват да оспорват португалския монопол върху търговията с Азия, като създават Британската и Нидерландската източноиндийски компании, учредени съответно през 1600 и 1602 г. Интензивното съперничество между Великобритания и Нидерландия неизбежно води до конфликт между двете компании, като холандците придобиват надмощие в земите на днешна Индонезия, а британците в земите на днешна Индия.

През 1757 г. Британската източноиндийска компания, която функционира като суверенна сила от името на Британската корона, осъществява контрол над индийския субконтинент, продължил до въстанието на сипаите (наемни войници, набирани сред местното население) от 1857 – 1858 г., което слага край на управлението ѝ (Britannica Editors, 2026).

През август 1858 г., чрез Закона за управление на Индия, управляващите правомощия на компанията над Индия са прехвърлени на Британската корона.

От средата на XVIII до средата на XX век Великобритания е основният търговски партньор на Индия (Wolpert, 2026).

На 14/15 август 1947 г. Великобритания предоставя независимост на Британска Индия (Британски Радж), разделяйки я на религиозен принцип на два доминиона – Индийски съюз (около 80% хиндуисти, 14-15% мюсюлмани, 5-6% други) и Пакистан (над 90% мюсюлмани; през 1971 г. т.н. Източен Пакистан се отделя като самостоятелна държава – Бангладеш), чийто държавен глава е британския монарх, представляван от генерал-губернатор, с премиери от местното население (Nangia, 2026).

От 15 август 1947 до 21 юни 1948 г. генерал-губернатор на Индийския съюз е лорд Маунтбатън, а от 21 юни 1948 до 26 януари 1950 г. Чакраварти Раджагопалачари. На 15 август 1947 г. за временен премиер е назначен лидерът на Индийския национален конгрес Джавахарлал Неру.

Индия става напълно независима след влизането в сила на 26 януари 1950 г. на новата конституция. На тази дата Неру е избран за министър-председател на Република Индия – пост, който заема до смъртта си през 1964 г. Първият президент на Индия е Раджендра Прасад (24 януари 1950 – 13 май 1962 г.), но реалната власт е в ръцете на премиера.

По време на 17-годишно управление си управление Неру прокарва идеите на фабианския социализъм, които не отричат демократичната форма на управление, а напротив – разглеждат я като основен инструмент за постигане на социалистическите цели. Голямото мнозинство, с което разполага в парламента Индийският национален конгрес, му помага в опита да осъществи тази цел. Четирите основни стълба на вътрешната политика на Неру са демокрация, социализъм, единство и секуларизъм. В продължение на четири десетилетия след обявяването на независимостта, Индия насърчава смесена икономическа система, в която контролираният от правителството публичен сектор съществува съвместно с частния сектор. В тази система правителството има роля на централен плановик, регулатор, инвеститор, мениджър и производител, т.е. изгражда се държавен капитализъм (Moraes, 2026).

На Азиатско-африканската конференция, проведена в индонезийския град Бандунг от 18 до 24 април 1955 г. са поставени основите на „Глобалния Юг“ и движението за деколонизация. 29-те участници, много от чиито страни наскоро са получили независимост, призовават за „въздържане от използването на споразумения за колективна отбрана в служба на частните интереси на която и да е от големите сили“. В контекста на Студената война, те твърдят, страните от развиващия се свят трябва да се въздържат от съюзяване с която и да е от двете суперсили (САЩ и СССР) и вместо това трябва да се обединят в подкрепа на националното самоопределение, срещу всички форми на колониализъм и империализъм.

Като последица от решенията на Бандунгската конференция, на 1 септември 1961 г. е основано Движението на необвързаните страни, което провежда първата си конференция в Белград (Белградската конференция), под ръководството на Йосип Броз Тито от Югославия, Гамал Абдел Насър от Египет, **Джавахарлал Неру от Индия**, Куаме Нкрума от Гана и Сукарно от Индонезия.

Благодарение на политиката си на необвързаност по време на Студената война, Неру получава финансова и техническа помощ както от Западния, така и от Източния блок, за изграждането на индустриалната база на Индия (Munro, 2026).

ИЗЛОЖЕНИЕ

Хронология на развитието на икономическите връзки между ЕС и Индия

През 50-те и 60-те години на XX век Индия се стреми да намали все още силната си икономическата си зависимост от Великобритания и да увеличава стопанските си взаимоотношения със страни от целия свят.

В тази връзка през януари 1962 г. са установени дипломатически отношения между Европейската икономическа общност (ЕИО) и Индия, която става една от първите държави, които установяват отношения с европейските институции.

През 1973 г. е подписано първото споразумение между тогавашната Европейска икономическа общност и Република Индия. ЕИО признава Индия за развиваща се страна в рамките на своята схема за Обща система от преференции (ОСП), която има за цел да осигури преференциален достъп до пазара на ЕИО за продукти от страни, категоризирани от ОСП като развиващи се икономики. Включването на Индия в схемата ОСП позволява на индийските продукти да влизат в ЕИО с намалени мита, което веди до постепенно разширяване на двустранната търговия между Индия и ЕИО. Обемът на двустранната търговия нараства от 1.6 млрд. USD през 1970 г. до 5.7 млрд. USD през 1980 г., като Западна Германия и Великобритания (kosto се присъединява към ЕИО от 1 януари 1973 г.) са най-големите търговски партньори на Индия в рамките на Общността.

През 1981 г. представители на ЕИО и Индия подписват **Споразумение за сътрудничество (Cooperation Agreement)**, което осигурява официална рамка за двустранно взаимодействие и установява структуриран механизъм за диалог и сътрудничество в различни сектори, включително търговия, трансфер на технологии, икономическо развитие и културен обмен. Разпоредбите на споразумението, отнасящи се до улесняване на търговията, например, имат за цел да създадат благоприятна среда за обмен на стоки и услуги, и включват усилия за рационализиране на митническите процедури, намаляване на бюрократичните пречки и повишаване на прозрачността по търговски въпроси. Следователно, търговията е ключов фокусен момент в двустранните отношения.

На 1 ноември 1993 г. влиза в сила Договорът за Европейски съюз, известен още като Договора от Маастрихт, с който официално се учредява ЕС като наследник на ЕО и се създава нова рамка за външните отношения на ЕС. През с.г. е подписано **Съвместно политическо изявление**, откриващо пътя за укрепване на двустранните връзки. То е последвано от **Споразумение за сътрудничество между ЕС и Индия**, подписано през 1994 г., предоставящо на двете страни статут на най-облагодетелствана нация в търговията. Те също така се ангажират да задълбочат културните си връзки и да подкрепят демокрацията. Документът има за цел да засили сътрудничеството в областта на енергетиката, развитието, контрола върху наркотиците и околната среда.

През 1994 г. е сключен Меморандум за разбирателство относно износа на индийски текстил, а през 1996 г. Европейската комисия предлага засилено партньорство между ЕС и Индия, което поставя отношенията им в глобален и регионален контекст. Текстът е договорен от Европейския парламент и държавите членки.

Първата годишна среща на върха между ЕС и Индия се провежда в Лисабон на 28 юни 2000 г. По време на петата среща на върха в Хага през 2004 г. двустранните отношения са издигнати до **стратегическо партньорство**. В контекста на срещата на върха в Хага ЕС и Индия обявяват подписването на **Съвместния план за действие – СПД (Joint Action Plan – JAP)**, който включва няколко ключови компонента:

- **Политически диалог и сътрудничество:** СПД подчертава значението на редовния политически диалог и консултации на различни нива. И двете страни се ангажират да засилят политическия си ангажимент чрез срещи на високо равнище и консултации по глобални въпроси от взаимен интерес;
- **Икономическо сътрудничество:** по отношение на търговията СПД формулира амбицията за засилване на двустранното икономическо сътрудничество чрез насърчаване на търговията, инвестициите и икономическата интеграция. Освен това, той подчертава значението на преодоляването на търговските бариери, подобряването на достъпа до пазара и насърчаването на взаимодействията между предприятията. Това включва и разпоредби за сътрудничество в области като здравеопазване, образование и социално подпомагане;
- **Сътрудничество в областта на научните изследвания и технологиите:** планът признава значението на сътрудничеството в областта на научните изследвания, иновациите и технологиите за взаимна полза, и има за цел да улесни обмена на информация за научни изследвания и технологии, както и сътрудничеството в научноизследователски и развойни проекти;
- **Енергетика и околна среда:** СПД определя двустранното сътрудничество в областта на енергийната сигурност и устойчивото развитие като ключови политически приоритети

и двете страни се ангажират да насърчават енергийната ефективност, възобновяемите енергийни източници и екологично чистите технологии;

- **Сътрудничество в областта на сигурността:** в по-широкия контекст на борбата срещу ислямисткия тероризъм, СПД подчертава значението на сътрудничеството по въпросите на борбата с тероризма и сигурността. Целта му е да създаде рамки за споделяне на информация, експертен опит и най-добри практики в борбата с тероризма и предотвратяването на радикализацията;
- **Културен и академичен обмен:** планът допълнително подчертава значението на културния и академичния обмен за насърчаване на взаимното разбирателство и контактите между хората. Като част от това, СПД създава рамка за улесняване на развитието на образователни и културни инициативи за насърчаване на по-тесни връзки между ЕС и Индия;
- **Регионални и глобални въпроси:** СПД ангажира двете страни да се консултират и да си сътрудничат по регионални и глобални въпроси, включително тези, свързани с мира, сигурността и стабилността, и формулира амбицията за координиране на усилията в многостранни форуми и колективно справяне с глобалните предизвикателства.

Като част от СПД, тези политически цели трябваше да бъдат преследвани в контекста на установена институционална структура, която наблягаше на редовните срещи на високо ниво, включително годишни срещи на върха, и създаването на съвместни работни групи, които да се фокусират върху специфични области на сътрудничество, като търговия и инвестиции, енергетика, борба с тероризма и околна среда (EFSAS, 2023).

В резултат на СПД, през юни 2007 г. в Брюксел започват официални преговори за сключване на **Всеобхватно споразумение за търговия и инвестиции – (Broad-based Trade and Investment Agreement – BTIA)** между ЕС и Индия. Това споразумение за свободна търговия има за цел да подобри търговските и инвестиционните отношения между двете страни чрез намаляване на тарифните и нетарифните търговски бариери и насърчаване на по-нататъшно сътрудничество и координация в областта на търговията и инвестициите. Стратегическото партньорство, подписано през 2004 г. в Хага, е обсъдено и допълнително засилено на последвалите срещи на върха между ЕС и Индия, които все повече се фокусират върху споделени и нововъзникващи предизвикателства, най-вече изменението на климата и тероризма.

През периода 2013 – 2021 г. преговорният процес по BTIA е преустановен заради значителни разминавания в интересите, включително достъпа до индийския пазар на автомобили и алкохол от ЕС и визовите облекчения за индийски специалисти.

През 2022 г. преговорите за Споразумение за свободна търговия между ЕС и Индия са възобновени, а успешното им приключване е обявено официално по време на срещата на върха Индия-ЕС в Ню Делхи на 27 януари 2026 г.

Европейската комисия го приветства като „най-амбициозната либерализация на търговията, която Индия някога е предоставяла“. Споразумението идва в момент от важно стратегическо значение и за двамата партньори. След като влезе в сила, то ще свърже два икономически блока, представляващи приблизително 1/5 от световния БВП и 1/4 от световното население, което го прави едно от най-големите търговски споразумения, договаряни някога – или „майката на всички сделки“, както го нарекоха председателят на Европейската комисия Урсула фон дер Лайен и министърът на търговията на Индия Пиюш Гоял (Ministry of External Affairs. Government of India, 2026); (European Commission, 2026); (India-EU Trade Council, 2026.).

Двустранна търговия

Индия е сред най-бързо развиващите се големи икономики в света и е важен фактор в глобалната стопанска система. Тя представлява голям и динамичен пазар, с прогнозиран годишен темп на растеж на БВП от над 6% според МВФ, което я прави една от най-бързо нарастващите развиващи се икономики в Г-20.

Разширяването на двустранната търговия между ЕС и Индия от началото на 90-те години на миналия век насам, се осъществява благодарение на поредицата от вътрешни стопански реформи, провеждани в Индия от 1991 г. нататък. Те се осъществяват на фона на икономическа ситуация в Индия, характеризираща се с тежка криза на платежния баланс, висока инфлация, стагнация и намаляващи валутни резерви. До 90-те години на миналия век индийската икономика се основава на модела на Неру за държавно планиране, импортозаместваща индустриализация и финансов протекционизъм, инициран след обявяването на независимостта на Индия през 1947 г. Въпреки че този подход защитава местната икономика от международната конкуренция, той същевременно увеличава общата неефективност, бюрокрацията, корупцията и липсата на конкурентоспособност на световния пазар.

Реформите, стартирани през 1991 г. от премиера Нарасимха Рао, имат за цел да либерализират индийската икономика, да привлекат чуждестранни инвестиции, да повишат конкурентоспособността на износа и да насърчат местните индустрии. Ключовите компоненти на програмата за реформи включват:

1. Либерализация чрез намалени изисквания за индустриално лицензиране, които преди това ограничават навлизането на частни играчи в различни сектори;
2. Дерегулация на секторите за намаляване на държавния контрол и премахване на действащия от началото на 50-те години „Лицензионен радж“, който налага сложни бюрократични процедури на бизнеса;
3. Либерализация на търговията чрез намаляване на тарифите и облекчаване на ограниченията за внос;
4. Преразглеждане на политиките за преките чуждестранни инвестиции, за привличане на чуждестранен капитал и технологии в сектори като телекомуникациите и информационните технологии;
5. Обезценяване на индийската рупия за подобряване на конкурентоспособността на износа и намаляване на търговския дефицит;
6. Реформи във финансовия сектор (включително въвеждането на нови финансови инструменти, либерализация на лихвените проценти и мерки за укрепване на банковата система);
7. Нарастваща приватизация и дезинвестиране на държавните предприятия, за подобряване на тяхната ефективност и намаляване на тежестта върху публичните финанси.

Въпреки че Индия вече има богат опит в търговията в световен мащаб, в рамките на структурите на Лицензионния Радж, реформите от 1991 г. бележат структурен пробив в начина, по който страната участва в международната търговия и световната икономика, отваряйки се за по-изразено външноикономическо присъствие (Panagariya, 2004).

Тези реформи позволяват значително разширяване на търговията между Европейския съюз и Индия, като ЕС се утвърждава като един от най-големите търговски партньори на Индия.

От 90-те години на миналия век насам двустранната търговия между Европейския съюз и Индия се разширява с нарастването на ролята и интеграцията на Индия в световната икономика. Съвременните отношения се основават на по-либерализирани инвестиционни режими, диверсификация на експортните продукти на Индия, нарастващата ѝ централна роля в ИТ, като цяло по-интегрирани вериги за доставки, разширяване на индустриите, базирани на знанието и общи подобрения в логистичната и транспортната инфраструктура на Индия, които са подобрили експортните ѝ възможности. По този начин търговската свързаност се засилва от ефективното движение на стоки, намалените разходи и повишената конкурентоспособност, както и от нарастващото спазване на международните стандарти за качество от страна на индийските износители. В крайна сметка, сравнително ниските производствени разходи на потребителските стоки в Индия поддържат предимно конкурентна цена за тези продукти, което прави ценообразуването им достъпно за европейските потребители.

Търговия със стоки на ЕС по партньори

През 2024 г. 10-те най-големи търговски партньори на ЕС заедно са представлявали почти две трети от общата търговия със стоки. Това са САЩ (17.3%), КНР (14.6%), Великобритания (10.1%), Швейцария (6.5%), Турция (4.2%), Норвегия (3.2%), Япония (2.6%), Република Корея (2.5%), **Индия (2.4%)** и Бразилия (1.8%).

През 2024 г. 10-те най-големи износни пазара на стоки от ЕС включват САЩ (20.6%), Великобритания (13.2%), КНР (8.3%), Швейцария (7.5%), Турция (4.4%), Япония (2.6%), Норвегия (2.4%), Република Корея (2.2%), Мексико (2.1%) и **Индия (1.9%)**.

10-те основни партньори на ЕС при стоковия внос през 2024 г. са КНР (21.3%), САЩ (13.7%), Великобритания (6.7%), Швейцария (5.6%), Турция (4.0%), Норвегия (4.0%), **Индия (2.9%)**, Република Корея (2.8%), Япония (2.6%) и Виетнам (2.2%).

Индия е девети по големина партньор на ЕС в общата стокова търговия (10-то място при износа на стоки и 7-мо при вноса на стоки от ЕС). Същевременно тя е четвърти по големина партньор на ЕС в Азия при стоковата търговия след Китай, Япония и Република Корея. (Eurostat, 2025)

Таблица 1. Топ 10 външнотърговски партньори на ЕС при търговията със стоки

	Партньор	**Обща търговия, млрд. евро 2024 г.**	**Дял, 2024 %**	**Износ млрд. евро 2024 г.**	**Дял, 2024 %**	**Внос млрд. евро 2024 г.**	**Дял, 2024 %**	**Т. баланс млрд. евро 2024 г.**
	Извън ЕС	5021,3	100.0	2584,2	100.0	2437,1	100.0	147,1
1.	САЩ	866,4	17.3	532,0	20.6	334,4	13.7	197,6
2.	КНР	732,2	14.6	213,2	8.3	518,9	21.3	-305,7
3.	Великобритания	505,1	10.1	340,8	13.2	164,4	6.7	176,4
4.	Швейцария	329,9	6.6	194,5	7.5	135,4	5.6	59,1
5.	Турция	210,7	4.2	112,3	4.4	98,4	4.0	13,9
6.	Норвегия	160,9	3.2	62,8	2.4	98,0	4.0	-35,2
7.	Япония	130,5	2.6	66,9	2.6	63,7	2.6	3,2
8.	Р. Корея	123,8	2.5	55,7	2.2	68,1	2.8	-12,4
9.	**Индия**	**120,1**	**2.4**	**48,8**	**1.9**	**71,3**	**2.9**	**-22,5**
10.	Бразилия	89,6	1.8	43,6	1.7	46,0	1.9	-2,4
11.	Други	1752,1	34.9	913,6	35.3	838.5	34.4	75,1

Източник: European Commission: Directorate-General for Trade and Economic Security, DG Trade statistical guide – August 2025

Износът на ЕС за Индия отразява неговите напреднали производствени възможности, технологични иновации и разнообразни икономически сектори. Машините и оборудването, включително промишлените машини, електрониката и механичните уреди, са сред водещите износни стоки от ЕС за Индия. Последната се очертава и като основен пазар за износа на самолети и космически кораби от ЕС, наред с доставките на оптични апарати, пластмаси, органични химикали, желязо и стомана, както и фармацевтични продукти

Съставът на **експортната кошница на Индия** отразява нарастващата диверсификация на индийската икономика. Износът за ЕС обхваща широка гама от продукти, включително текстил, машини, химикали, фармацевтични продукти, автомобилни компоненти, електроника и селскостопански продукти. Концентрацията на индийския износ на определени пазари отразява сравнителните предимства на индийската икономика в специфични сектори: добре установените въз-

можности на страната за производство на фармацевтични продукти, квалифицираната работна сила и спазването на международните стандарти за качество, например, ѝ позволиха да си изгради конкурентна ниша в световната верига за доставки на фармацевтични продукти.

Текстилният и шивашкият сектор остават важна част от износната кошница на Индия за ЕС. Богатите традиции на страната в текстила, заедно с големите ѝ ресурси от работна ръка, позволяват на Индия да поддържа конкурентно предимство в производството на широка гама от текстилни и шивашки продукти.

Износът на селскостопански и хранителни продукти за ЕС демонстрира капацитета на Индия да обслужва международните пазари на храни. Като поддържа сравнително диверсифицирано експортно портфолио, Индия е в добра позиция да се справя с икономическите несигурности и да се възползва от нововъзникващите възможности на световния пазар (EEAS, 2024).

Търговия със стоки на Индия по партньори

През 2024 г. 10-те най-големи външнотърговски партньори на Индия са КНР (10.8%), САЩ (10.8%), Обединени арабски емирства (8.6%), Руска федерация (6.0%), Саудитска Арабия (3.7%), Сингапур (3.2%), Ирак (2.9%), **Нидерландия (2.6%),** Индонезия (2.6%) и **Германия (2.4%)**.

През 2024 г. 10-те най-големи износни пазари на стоки от Индия включват САЩ (18.3%), Обединени арабски емирства (8.5%), **Нидерландия (5.6%)**, Сингапур (3.6%), КНР (3.4%), **Великобритания** (3.2%), Саудитска Арабия (2.8%), Бангладеш (2.06%), **Германия (2.4%)** и **Италия (1.9%)**.

10-те основни партньори на Индия при стоковия внос през 2024 г. са КНР (15.5%), Руска федерация (9.1%), Обединени арабски емирства (8.6%), САЩ (6.1%), Саудитска Арабия (4.3%), Ирак (4.2%), Индонезия (3.4%), Швейцария (3.1%), Република Корея (3.0%) и Сингапур (2.9%).

Таблица 2. Топ 30 външнотърговски партньори на Индия при търговията със стоки

	Партньор	**Обща търговия, млрд. евро 2024 г.**	**Дял, 2024 %**	**Износ млрд. евро 2024 г.**	**Дял, 2024 %**	**Внос млрд. евро 2024 г.**	**Дял, 2024 %**	**Търговски баланс млрд. евро 2024 г.**
	Свят	1057,6	100.0	408,2	100.0	649,4	100.0	-241,2
	Европейски съюз	**120,1**	**11.4**	**71,3**	**17.5**	**48,8**	**7.5**	**22,5**
1.	КНР	114,7	10.8	14,0	3.4	100,7	15.5	-86.7
2.	САЩ	114,4	10.8	74,6	18.3	39,8	6.1	34.8
3.	О.А. Емирства	90,5	8.6	34,9	8.5	55,6	8.6	-20.7
4.	Руска федерация	63,9	6.0	4,5	1.1	59,4	9.1	-54.9
5.	Саудитска Арабия	38,9	3.7	11,3	2.8	27,6	4.3	-16.3
6.	Сингапур	33,4	3.2	14,7	3.6	18,7	2.9	-4.0
7.	Ирак	30,5	2.9	3,0	0.7	27,5	4.2	-24.5
8.	**Нидерландия**	**27,2**	**2.6**	**22,7**	**5.6**	**4,5**	**0.7**	**18.2**
9.	Индонезия	27,1	2.6	5.1	1.2	22,0	3.4	-16.9
10.	**Германия**	**25,5**	**2.4**	**9,6**	**2.4**	**15,9**	**2.4**	**-6.3**
11.	Република Корея	24,7	2.3	5,5	1.3	19,2	3.0	-13.7
12.	Хонконг	23,2	2.2	6,1	1.5	17,1	2.6	-11.0
13.	Япония	22,8	2.2	5,4	1.3	17,4	2.7	-12.0
14.	Швейцария	21,8	2.1	1,5	0.4	20,3	3.1	-18.8

15.	Великобритания	21,0	2.0	13,2	3.2	7,8	1.2	5.4
16.	Австралия	20,7	2.0	7,2	1.8	13,5	2.1	-6.3
17.	Малайзия	19.0	1.8	7,5	1.8	11,5	1.8	-4.0
18.	Р. Южна Африка	17,2	1.6	7,6	1.9	9,6	1.5	-2.0
19.	Тайланд	15,2	1.4	4,5	1.1	10,7	1.6	-6.2
20.	Виетнам	14,5	1.4	5,1	1.2	9,4	1.4	-4.3
21.	**Франция**	**13,9**	**1.3**	**7,3**	**1.8**	**6,6**	**1.0**	0.7
22.	Катар	13,3	1.3	1,6	0.4	11,7	1.8	-10.1
23.	**Италия**	**13,1**	**1.2**	**7,8**	**1.9**	**5,3**	**0.8**	2.5
24.	Бангладеш	12,4	1.2	10,6	2.6	1,8	0.3	8.8
25.	**Белгия**	**12,4**	**1.2**	**6,2**	**1.5**	**6,2**	**1.0**	0.0
26.	Тайван	11,4	1.1	1,6	0.4	9,8	1.5	-8.2
27.	Бразилия	10,9	1.0	6,0	1.5	4,9	0.8	1.1
28.	Оман	9,2	0.9	3,7	0.9	5,5	0.8	-1.8
29.	Кувейт	9,1	0.9	2,0	0.5	7,1	1.0	-5.1
30.	Турция	8,4	0.8	5,2	1.3	3,2	0.5	2.0

Източник: ITC – International Trade Centre – Geneva, 2025

От Таблица 2. се вижда, че сравнен с останалите външнотърговски партньори ва Индия по страни, всъщност Европейският съюз е най-значимият й партньор.

Най-големите търговски партньори на Индия в рамките на ЕС са Нидерландия (8-мо място), Германия (10-то място), Франция (21-во място) и Италия (23-то място) и Белгия (25-то място). В тази връзка е важно да се отбележи, че в Нидерландия се намира най-голямото европейско пристанище – Ротердам, а в Белгия – второто по големина европейско пристанище – Антверпен.

След Брекзит (31 януари 2020 г.) Индия продължава да поддържа тесни икономически връзки с Великобритания. На 13 януари 2022 г. двете страни започват преговори за сключване на Всеобхватно икономическо и търговско споразумение (India–United Kingdom Comprehensive Economic and Trade Agreement), наричано още Споразумение за свободна търговия (India-United Kingdom Free Trade Agreement – FTA), финализирано на 6 май 2025 г. и подписано на 24 юли с.г. То премахва митата върху 99% индийския износ за Обединеното кралство и намалява тарифите върху британския износ за Индия. Влиза в сила през май 2026 г.. Бившата метрополия, обаче отдавна е загубила водещата си позиция в търговията на Индия, като през 2024 г. заема едва 15-то място. (GOV.UK, 2025)

Въпреки историческите връзки с Великобритания, включително тези с диаспората (над 2 млн. д.; около 3% от населението), които движат икономическите отношения, търговията между Индия и Обединеното кралство е останала до голяма степен статична през XXI век, докато тази между ЕС и Индия се е утроила за същия период (Demertzis & Roth, 2017); (Indian Diaspora, 2026).

Като цяло излизането на Великобритания от ЕС е оказало някои отрицателни, но в крайна сметка ограничени ефекти върху по-широката търговска траектория на търговските отношения между ЕС и Индия.

Въпреки че от страните-членки на ЕС в Топ 10 на външнотърговските партньори на Индия влизат само Нидерландия и Германия, а в Топ 30 освен тях влизат само Франция, Италия и Белгия, делът на Европейския съюз като регионална група в индийската външна търговия е значителен.

От Таблица 3. се вижда, че сравнен с останалите регионални групи, през 2024 г. ЕС заема 4-то място в общата стокова търговия на Индия (11.4%), след Съвета за сътрудничество в Залива

- ССЗ (15.4%), „Голям Китай“ (14.1%) и Споразумението САЩ-Мексико-Канада (12.3%), изпреварвайки с малко Асоциацията на страните от Югоизточна Азия – АСЕАН (10.9%).

Сред регионалните групи ЕС заема 2-ро място при износа на Индия и 4-то място при вноса ѝ.

През 2024 г. 5-те най-големи регионални пазара за стоки, произведени в Индия, включват Споразумението САЩ-Мексико-Канада (20.5%), **ЕС (17.5%)**, ССЗ (13.3%), АСЕАН (9.8%) и „Голям Китай“ (5.3%),

5-те основни регионални партньора на Индия при стоковия ѝ внос през 2024 г. са „Голям Китай“ (19.7%), ССЗ (16.7%), АСЕАН (11.6%), **ЕС (7.5%)** и Споразумението САЩ-Мексико-Канада (7.2%).

Индия като цяло се радва на търговски излишък с ЕС, като износът (предимно химикали, текстил и машини) изпреварва вноса.

Таблица 3. Топ 5 външнотърговски партньори на Индия при стоковата търговия с регионални групи

	Партньор	Обща търговия, млрд. евро 2024 г.	Дял, 2024 %	Износ млрд. евро 2024 г.	Дял, 2024 %	Внос млрд. евро 2024 г.	Дял, 2024 %	Търговски баланс млрд. евро 2024 г.
	Свят	1057,6	100.0	408,2	100.0	649,4	100.0	-241,2
1.	ССЗ [1]	162,8	15.4	54,4	13.3	108,4	16.7	-54.0
2.	„Голям Китай“ [2]	149,4	14.1	21,7	5.3	127,7	19.7	-106.0
3.	САЩ-Мексико-Канада [3]	130,4	12.3	83,8	20,5	46,6	7.2	37.2
4.	Европейски съюз	120,1	11.4	71,3	17.5	48,8	7.5	22,5
5.	АСЕАН [4]	115,1	10.9	39,8	9.8	75,3	11.6	-35.5

Източник: ITC – International Trade Centre – Geneva, 2025

Търговия с услуги на ЕС по партньори

През 2024 г. търговията с услуги на ЕС е била на стойност 2942.1 милиарда евро, с дял от 22,8% в световната търговия, следвани от САЩ с дял от 14,4% и Китай – с дял от 7,6%.

През 2024 г. страните от ЕС са изнесли услуги на стойност 1568.1 млрд. евро за страни извън ЕС (+8% в сравнение с 2023 г.). Вносът от страни извън ЕС е възлизал на 1374.0 млрд. евро (+7% в сравнение с 2023 г.). Това бележи продължаваща възходяща тенденция след прекъсване през 2020 г. поради въздействието на световната пандемия.

През 2024 г. положителният търговски баланс на ЕС при търговията с услуги достигна 194.1 млрд. евро, най-високата стойност през последното десетилетие.

10-те най-големи външнотърговски партньори на ЕС при търговията с услуги са САЩ (827.2 млрд. евро; 28.1%), Великобритания (542.1 млрд. евро; 18.4%), Швейцария (261.3 млрд. евро; 8.9%), КНР (116.2 млрд. евро; 3.9%), Сингапур (83.3 млрд. евро; 2.8%), **Индия (66.1 млрд.**

---

[1] ССЗ – Съвет за сътрудничество в Залива (Бахрейн, Катар, Кувейт, Обединени арабски емирства, Оман и Саудитска Арабия);

[2] „Голям Китай“ включва т.н. „Континентален Китай“, САР Хонконг, САР Макао и Китайско Тайпе (Тайван);

[3] От 1 юли 2020 г. Споразумението САЩ-Мексико-Канада заменя функциониращото от 1 януари 1994 г. Северноамериканско споразумение за свободна търговия (North American Free Trade Agreement - NAFTA);

[4] АСЕАН – Асоциация на страните от Югоизточна Азия (Бруней, Виетнам, Индонезия, Камбоджа, Лаос, Малайзия, Мианмар, Сингапур, Тайланд и Филипините).

евро; 2.2%), Япония (64.4 млрд. евро; 2.2%), Норвегия (57.1 млрд. евро; 1.9%), Канада (50.5 млрд. евро; 1.7%) и Хонконг (49.6 млрд. евро; 1.7%).

Водещите търговски партньори на ЕС при износа на услуги са САЩ (344.3 млрд. евро; 22.0% от износа извън ЕС), Великобритания (293.8 млрд. евро; 18.7%), Швейцария (162.1 млрд. евро; 10.3%), КНР (68.9 млрд. евро; 4.4%), Япония (40.9 млрд. евро; 2.6%), Сингапур (37.1 млрд. евро; 2.4%), Норвегия (34.7 млрд. евро; 2.2%), Хонконг (34.4 млрд. евро; 2.2%), Канада (30.2 млрд. евро; 1.9%) и **Индия (29.0 млрд. евро; 1.8%)**.

САЩ са източник на повече от една трета от услугите, внесени в ЕС от страни извън ЕС (482.9 милиарда евро; 35.1%), следвани от Великобритания (248.3 милиарда евро; 18.1%), Швейцария (99.2 милиарда евро; 7.2%), КНР (47.3 млрд. евро; 3.4%), Сингапур (46.2 млрд. евро; 3.4%), **Индия (37.1 млрд. евро; 2.7%),** Япония (23.5 млрд. евро; 1.7%), Норвегия (22.4 млрд. евро; 1.6%), Канада (20.3 млрд. евро; 1.5%) и Хонконг (15.2 млрд. евро; 1.1%).

Индия е трети по големина партньор на ЕС в Азия при търговията с услуги след Китай и Сингапур. Същевременно тя е 6-ти по големина партньор на ЕС в общата търговия с услуги (10-то място при износа на услуги и 6-то при вноса на услуги в ЕС).

Двустранната търговия с услуги с Индия е силно концентрирана в ИТ и софтуерните услуги, бизнес услугите, телекомуникациите и транспорта. (Eurostat, 2024)

Таблица 4. Топ 10 външнотърговски партньори на ЕС при търговията с услуги

	Партньор	**Обща търговия, млрд. евро 2024 г.**	**Дял, 2024 %**	**Износ млрд. евро 2024 г.**	**Дял, 2024 %**	**Внос млрд. евро 2024 г.**	**Дял, 2024 %**	**Търговски баланс млрд. евро 2024 г**
	Извън ЕС	2942.1	100.0	1568.1	100.0	1374.0	100.0	194.1
1.	САЩ	827.2	28.1	344.3	22.0	482.9	35.1	-138.6
2.	Великобритания	542.1	18.4	293.8	18.7	248.3	18.1	45.5
3.	Швейцария	261.3	8.9	162.1	10.3	99.2	7.2	62.9
4.	КНР	116.2	3.9	68.9	4.4	47.3	3.4	21.6
5.	Сингапур	83.3	2.8	37.1	2.4	46.2	3.4	-9.1
6.	**Индия**	66.1	2.2	**29.0**	**1.8**	**37.1**	**2.7**	**-8.1**
7.	Япония	64.4	2.2	40.9	2.6	23.5	1.7	17.4
8.	Норвегия	57.1	1.9	34.7	2.2	22.4	1.6	12.3
9.	Канада	50.5	1.7	30.2	1.9	20.3	1.5	9.9
10.	Хонконг	49.6	1.7	34.4	2.2	15.2	1.1	19.2
	Други	824.3	28..0	492.7	31.4	331.6	24.1	161.1

Източник: Eurostat, 2025

Пред 2023 г. лидери в търговията с услуги в ЕС са Ирландия (18.2% от износа; 25.6% от вноса), Германия (16.9% от износа; 18.9% от вноса), Франция (13.5% от износа; 11.6% от вноса), Нидерландия (7.7% от износа; 7.3% от вноса), Италия (4.6% от износа; 4.7% от вноса) и Дания (4.7% от износа; 4.6% от вноса).

Ирландия е основен европейски технологичен център, в който работят 16 от 20-те най-големи световни технологични гиганта, с над 100 хил. служители в сектора на информационните и комуникационните технологии, който е гръбнакът на дигиталната трансформация. Сред тях са Amazon, Apple, Google, Dell, IBM, Intel, Meta (Facebook), Microsoft, Salesforce и SAP.

Много от най-големите световни ИТ-компании като например Google и Meta имат седалища за международните си операции в Ирландия, превръщайки я в международен център за иновации и научноизследователска дейност (Eurostat, 2024).

Делът на Индия в световния износ на услуги непрекъснато нараства през последните две десетилетия. През 2024 г. страната е на осмо място в световен мащаб (след САЩ, Великобритания, Ирландия, Германия, КНР, Франция и Сингапур), с дял от 4.3% в световния износ на услуги, доминирани от софтуерни услуги (49%) и BPO услуги [5] (23%). През 2024 г. стойността на изнесените услуги възлиза на 346.47 млрд. евро.

Индийският дял в световния внос на услуги също се увеличава. През 2024 г. страната е на единадесето място в световен мащаб (след САЩ, КНР, Германия, Ирландия, Великобритания, Сингапур, Франция, Нидерландия, Япония и Швейцария), с дял от 2.5% в световния внос на услуги, доминирани от бизнес услуги, транспорт, финансови и застрахователни услуги, комуникации. През 2024 г. стойността на внесените услуги възлиза на 181.77 млрд. евро.

САЩ са водещ партньор, като общата търговия с услуги достигна 77.1 млрд. евро през 2024 г., докато търговията с услуги между ЕС и Индия достигна 66.1 млрд. евро през 2024 г. На трето и четвърто място са Обединените арабски емирства (60.1 млрд. евро) и Великобритания (52.7 млрд. евро). Важни партньори са също така Япония, Сингапур, Канада и Австралия (World Bank Group, 2025).

Индийските ИТ-специалисти са известни в световен мащаб с комбинацията от качествени технически умения и работоспособност, което ги прави незаменими за световния технологичен сектор. Тяхната известност се обуславя от силния фокус върху образованието в областта на технологиите, инженерните науки и математиката,.

Индия няма единен национален език, но хинди и английският са двата официални езика на централното правителство. Освен това, Конституцията признава 22 езика за официални. Отделните индийски щати имат правомощието да приемат свой собствен официален език (езици) за местната администрация (Ministry of Home Affairs. Government of India. 2025).

Английският е широко използван при комуникацията между отделните щати, в бизнеса и образованието. В тази връзка индийските ИТ специалисти могат безпроблемно да си сътрудничат с международни екипи, намалявайки комуникационните бариери.

Инвестиции

През 2024 г. Европейският съюз е водещ чуждестранен инвеститор в Индия, с преки чуждестранни инвестиции за над 130 млрд. евро и над 6000 европейски компании, опериращи в страната, генериращи приблизително 3 млн. работни места. Ключови сектори за инвестиции от ЕС включват услуги, производство (химикали, транспортно оборудване) и автомобили/електрически превозни средства, като Нидерландия, Германия и Белгия са водещи по отношение на притока на капитал.

За инвеститорите от ЕС индийският пазар предлага редица атрактивни възможности заради огромния си и нарастващ потребителски пазар, устойчивите темпове на растеж и големия набор от квалифицирани и образовани специалисти, особено в сектори като информационни технологии, инженерство, фармацевтика, научноизследователска и развойна дейност. Освен това, експертният опит на индийските фирми в областта на информационните технологии и софтуерните услуги е привлекателен за компаниите от ЕС, търсещи технологични партньори или доставчици на услуги. Индия също така заема видно място в инициативата на **ЕС „Глобален портал“ (Global Gateway)**, която се стреми да позиционира ЕС като основен източник на инфраструктурни инвестиции в развиващите се икономики. В тази връзка е предвидено ЕС да инвестира около 300 млрд. евро в „Глобалния Юг“ между 2021 – 2027 г. На фона на по-либерализираните инвестиционни режими и нарастващите инвестиции от европейския частен сектор в Индия, тя се очертава като все по-важен партньор за ЕС (European Commission, 2021).

[5] Business Process Outsourcing / Аутсорсинг на бизнес процеси.

Преките чуждестранни инвестиции от ЕС в останалата част на света през 2024 г., са на стойност 9309 млрд. евро. 56.6% от тях са инвестирани в три страни: САЩ (2671.7 млрд. евро; 28.7%), Великобритания (1815.3 млрд. евро; 19.5%) и Швейцария (782.0 млрд. евро; 8.4%).

Индия заема 12-то място, като инвестициите от ЕС в нея **(130.3 млрд. евро; 1.4%)** са значително по-малки от тези в Бразилия (279.3 млрд. евро; 3.0%), Сингапур (251.3 млрд. евро; 2.7%), Китай (242.0 млрд. евро; 2.6%), Канада (242.0 млрд. евро; 2.6%), Бермуди (232.7 млрд. евро; 2.5%), Мексико (204.8 млрд. евро; 2.2%) и Кайманови острови (186.2 млрд. евро; 2.0%). Сравними са с тези в подложената на санкции Руска федерация (158.3 млрд. евро; 1.7%); (Eurostat, 2025).

Икономическите връзки на ЕС и Индия, обаче са помрачени от някои структурни предизвикателства, които им пречат да се възползват от споделения си икономически потенциал.

Известно е, че регулаторната среда на Индия е сложна и подлежи на промени, което води до несигурност за чуждестранните инвеститори. Освен това Индия е запазила ограничения върху преките чуждестранни инвестиции в определени сектори като търговията на дребно, банковото дело, застраховането и авиацията, докато нормите, свързани с индийската собственост и контрол, могат да повлияят на нивото на собствен капитал, което чуждестранните инвеститори могат да притежават в определени сектори. Индия продължава да се бори с инфраструктурни предизвикателства, включително в областта на транспорта, логистиката и енергоснабдяването. Въпреки че лекотата на правене на бизнес се е подобрила през последните години, структурните ограничения остават, отчасти поради сложните и негъвкави трудови разпоредби, липсата на инвестиционни стимули и проблемите с ефективността на индийската административна система. Макар значението на Индия за европейските пазари да е нараснало, пълният ѝ потенциал все още не е оползотворен.

Очаква се значителна част от гореспоменатите проблеми да бъдат преодолени след провеждането на 16-та среща на върха ЕС-Индия в Ню Делхи (27 януари 2026 г.). Неин домакин бе министър-председателят на Индия Нарендра Моди, а ЕС бе представляван от председателя на Европейския съвет Антонио Коща и председателя на Европейската комисия Урсула фон дер Лайен. Срещата на върха създаде възможност за реализиране на стратегическото партньорство между ЕС и Индия, с приключването на преговорите по споразумението за свободна търговия и подписването на партньорството за сигурност и отбрана между ЕС и Индия (European Council. Council of the European Union, 2026).

През последните години индийските инвестиции в ЕС нарастват, като около 1500 компании от Индия са активни в региона, фокусирани върху сектори като информационните технологии и фармацевтиката. Към 2024 г. общият обем на индийските преки чуждестранни инвестиции в ЕС се оценява на 10.3 млрд. евро, като ключови инвестиционни центрове са Люксембург и Германия. Споразумението за свободна търговия от 2026 г. има за цел допълнително да стимулира тези инвестиции. Много индийски фирми използват Люксембург като вход за европейската си експанзия, заради финансовите услуги, които предлага. Luxinnovation и Люксембургската къща за финансови технологии (Luxembourg House of Financial Technology-LHoFT) предоставят всеобхватна подкрепа на индийските компании, навлизащи на европейския пазар през Люксембург, като подпомагат научните изследвания, иновациите и интелектуалната собственост (Mårtensson, 2026).

Сътрудничество между ЕС и Индия в областта на технологиите

Важно е да се отбележи, че ЕС се превърна в един от ключовите източници за трансфер на технологии към Индия. През април 2022 г. бе обявено създаването на **Съвет за търговия и технологии между ЕС и Индия (EU-India Trade and Technology Council - TTC)**, който започна дейност през февруари 2023 г. с цел да стимулира допълнително нарастващата търговия с цифрови стоки и услуги, и се стреми да засили сътрудничеството в областта на критичните технологии, включително изкуствен интелект, полупроводници и цифрова публична инфраструктура.

Съветът по търговия и технологии има три работни групи, които се фокусират върху:

1. Стратегически технологии, цифрово управление и цифрова свързаност;
2. Зелени и чисти енергийни технологии;

3. Устойчиви вериги за създаване на стойност, търговия и инвестиции.

Първата работна група стартира три инициативи:

- ✓ Първата включва координация в рамките на Глобалното партньорство за изкуствен интелект (Global Partnership on Artificial Intelligence – GPAI), инициатива с участието на множество заинтересовани страни, обявена през 2018 г. и стартирана през 2020 г., за преодоляване на разликата между теорията и практиката в областта на ИИ чрез научни изследвания и приложни дейности. Тази засилена координация се осъществява в контекста на закона за изкуствения интелект на ЕС (приет през май 2024 г.), националната програма на Индия за ИИ (приета през март 2022 г.) и нейния проект за национална рамка за управление на данните (юли 2022 г.);
- ✓ Втората инициатива е фокусирана върху координацията на политиките в сектора на полупроводниците. Индия и ЕС се стремят да намалят уязвимостите във веригите си за доставки в този сектор. В този контекст ЕС прие Закон за чиповете през септември 2023 г., за да засили производството и да намали критичните зависимости. Индийското правителство също така активизира усилията си, като предложи обвързан с производството стимул от 10 млрд. USD за производителите, за да създадат и инвестират във верига за създаване на стойност в производството на полупроводници. В многостранно отношение Индия работи със своите партньори от Четиристранния диалог за безопасност – Австралия, САЩ и Япония (Quadrilateral Security Dialogue – QUAD) за изграждане на веригата за доставки на полупроводници "Quad Semiconductor Partnership". На 23 ноември 2023 г. ЕС и Индия финализираха меморандум за разбирателство относно полупроводниците, като се ангажираха да задълбочат допълнително сътрудничеството си в екосистемата на полупроводниците, нейната верига за доставки и иновациите;
- ✓ Третата инициатива включва работа за повишаване на оперативната съвместимост между цифровата публична инфраструктура (ЦПИ) на Индия и ЕС и за насърчаване на надеждни решения за развиващите се страни. Индия е световен лидер в разработването на ЦПИ, където е създала екосистема за внедряване и адаптиране на три критични аспекта на ЦПИ, известни още като „индийски стек": цифрова идентичност, цифрови плащания и споделяне на данни. Декларацията на лидерите на Г-20, приета при индийското председателство на Г-20 на 9-10 септември 2023 г., приветства т.н. „Рамка на Г-20 за цифрова публична инфраструктура", признавайки ролята на ЦПИ в предоставянето на услуги за цялото общество. ЕС работи в тези области в рамките на своята програма за политика „Цифрово десетилетие 2030" и своя „Глобален портал", който се фокусира върху цифровите технологии и инфраструктура за насърчаване на приобщаващ растеж и устойчиво развитие.

В областта на зелените и чисти енергийни технологии (**втора работна група**), страните потвърдиха ангажиментите си за постигане на целите за нулеви нетни емисии и определиха три области на сътрудничество:

- ✓ Възобновяеми и нисковъглеродни водородни източници;
- ✓ Батерии за електрически превозни средства;
- ✓ Разработване на споделени регулаторни стандарти за зелени технологии.

Индия и ЕС си партнират по въпросите на чистата енергия и климата от 2016 г. Сътрудничеството им се разшири допълнително в рамките на стратегическото партньорство ЕС-Индия от 2020 г. и след съвместното изявление, публикувано след срещата на върха Индия-ЕС през 2021 г. Като част от това сътрудничество Индия и ЕС ще започнат да изпълняват съвместни проекти за пречистване и управление на отпадъчни води, за да улеснят навлизането си на пазара. Те ще работят и по преобразуването на отпадъчни води в енергия, и по преобразуването на отпадъци във водород. Друг важен резултат е анализът на пропуските в начина за справяне с морските пластмасови отпадъци и замърсяването. Страните ще споделят и знания относно кръговите аспекти на

батериите и възможността за оползотворяване на суровини. Те също така се ангажираха да разработят стандарти, които могат да осигурят оперативна съвместимост, включително за възобновяем и нисковъглероден водород.

В контекста на **третата работна група** ЕС и Индия се споразумяха да работят за създаване на общи принципи за сътрудничество по отношение на специфични вериги за доставки и механизми за скрининг на чуждестранни преки инвестиции (ПЧИ). За тази цел те възнамеряват през следващите години да се съсредоточат върху четири области:

- ✓ Първо, ще се споразумеят за съвместни принципи за сътрудничество;
- ✓ Второ, ще работят за установяване на взаимен интерес за устойчиви вериги за създаване на стойност;
- ✓ Трето, ще се стремят да идентифицират и разрешават проблеми с достъпа до пазара, за да се премахнат съвместно установените търговски бариери;
- ✓ Четвърто, ще си сътрудничат по обмена на информация относно взаимните си механизми за скрининг на ПЧИ, за да подобрят взаимното разбиране относно тези механизми (European Parliament, 2024 г.)

Споразумението за създаване на Съвет за търговия и технологии между ЕС и Индия е поставено редом с други споразумения, свързани с технологиите, подписани от администрацията на Моди през последните години, включително Инициативата за критични и нововъзникващи технологии със САЩ (U.S. – India Initiative on Critical and Emerging Technology - ICET), които целят насърчаване на технологичното сътрудничество като част от по-широки усилия за повишаване на производствените възможности на Индия. Тези споразумения показват нарастващото значение на въпросите за технологичното развитие и сътрудничеството между Индия и нейните партньори. (Gupta, 2024)

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Очаква се до 2030 г. Индия да се превърне се в третата най-голяма икономика по номинален БВП, след САЩ и КНР. Тя е и страната с най-голямо население, след като през 2023 г. изпревари Китай.

Въпреки това, износът на ЕС за Индия е сравнително нисък, съпоставен с износа за други страни (10-то място). Вносът на ЕС от Индия заема 7-мо място.

Очаква се успешното приключване на преговорите за Споразумение за свободна търговия между Европейския съюз и Индия, обявено официално по време на срещата на върха Индия-ЕС в Ню Делхи на 27 януари 2026 г., да даде силен тласък за развитието на двустранната търговия.

Споразумението надхвърля търговията. То включва ангажименти за устойчиво развитие, спазване на трудовите права и борба с климатичните промени като:

- ➢ Ангажира както ЕС, така и Индия да прилагат Парижкото споразумение относно изменението на климата;
- ➢ Защитава правата на работниците;
- ➢ Подкрепя икономическото овластяване на жените;
- ➢ Създава платформа за сътрудничество по свързани с търговията екологични и климатични въпроси.

Очаква се споразумението за свободна търговия да увеличи значително износа на ЕС за Индия, да създаде нови бизнес възможности, което от своя страна ще насърчи откриването на работни места.

Предвид рестриктивната митническа политика на втората администрация на Тръмп (20 януари 2025 г. –), описвана от много анализатори като форма на неомеркантилизъм, се очаква значението на споразумението да нарасне. Възможно е намаляването на търговията между САЩ и ЕС от една страна, и САЩ и Индия от друга, да доведе до значително увеличаване на търговските връзки между ЕС и Индия.

REFERENCES

Britannica Editors. "East India Company". Encyclopedia Britannica, 18 April 2026. viewed 21 April 2026: < https://www.britannica.com/topic/East-India-Company >

Campbell, E. M., Fernandez-Armesto, F. "Vasco da Gama". Encyclopedia Britannica, 21 March 2026. viewed 21 April 2026: < https://www.britannica.com/biography/Vasco-da-Gama >

Demertzis & Roth, LSE – London School of Economics and Political Science. LSE British Politics. 21 October 2017. "EU-India Trade has tripled since 2000, while UK-India trade is static." viewed 21 April 2026: < https://blogs.lse.ac.uk/politicsandpolicy/eu-india-trade-has-tripled-since-2000-while-uk-india-trade-is-static/ >

EEAS – The Diplomatic Service of the European Union. 24 October 2024. "EU-India: A Broad Economic and Trade Relationship". viewed 21 April 2026: < https://www. eeas. europa.eu/sites/default/files/documents/2024/FULL%20TRADE%20BROCHURE.pdf >

EFSAS – European Foundation for South Asian Studies. Amsterdam. October 2023. "EU-India Relations/ Bilateral Dynamics in an Evolving Global Order". viewed 21 April 2026: <https://www.efsas.org/publications/study-papers/eu-india-relations-bilateral-dynamics/ >

European Commission: Directorate-General for Trade and Economic Security, DG Trade statistical guide – August 2025, Publications Office of the European Union, 2025, p.9, viewed 21 April 2026: < https://data.europa.eu/doi/10.2781/0201883 >

European Commission, Press Corner. 01 December 2021. "Global Gateway: up to €300 billion for the European Union's strategy to boost sustainable links around the world". viewed 21 April 2026: < https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_6433 >

European Commission. Press Release. 27 January 2026. EU and India conclude landmark Free Trade Agreement. Brussels. viewed 21 April 2026: < https://ec.europa.eu/ commission/presscorner/detail/en/ip_26_184 >

European Council. Council of the European Union. Meetings. International Summit. "EU-India summit, 27 January 2026". viewed 23 April 2026: < https://www.consilium. europa.eu/en/meetings/international-summit/2026/01/27/ >

European Parliament. 2024. "EU-India Trade and Technology Council". viewed 23 April 2026: < https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2024/ 757587/EPRS_ ATA(2024)757587_EN.pdf >

Eurostat. Statistics Explained. June 2024. "International Trade in Services – an overview". viewed 22 April 2026: < https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/SEPDF/ cache/65106.pdf >

Eurostat. News Articles. 05 November 2025. "EU stocks outside the EU: €9 309 billion in 2024". viewed 22 April 2026: < https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20251105-1 >

Eurostat. News Articles. 17 December 2025. "EU services exports reach record high in 2024". viewed 22 April 2026: < https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/ w/ddn-20251217-1 >

GOV.UK, "UK-India Trade Deal". 25 July 2025. viewed 21 April 2026: < https:// www.gov.uk/government/collections/uk-india-trade-deal >

Gupta, A. Indian Council on World Affairs. Sapru House. New Delhi. 01 January 2024. "India-US Initiative on Critical and Emerging Technology (iCET): Upwards and Onwards". viewed 23 April 2026: < https://www.icwa.in/show_content.php?lang=1&level=3 &ls_id=10343&lid=6594 >

India-EU Trade Council. 16 February 2026. What you need to know about the EU-India trade deal. viewed 21 April 2026: < https://eu-india.org/2026/02/16/what-you-need-to-know-about-the-eu-india-trade-deal/ >

Indian Diaspora. History of Indian Diaspora in UK. 2026. viewed 21 April 2026: < https://www.indiandiaspora.org/index.php/news/history-indian-diaspora-uk >

ITC - International Trade Centre. Geneva. 2025. Trade Map – International Trade Statistics. viewed 21 April 2026: < https://www.trademap.org/tradestat/ Bilateral_TS.aspx >

Mårtensson, L. Luxembourg Trade & Invest. 02 April 2026. "How Indian companies can expand into Europa via Luxembourg". viewed 23 April 2026: < https:// luxembourgtradeandinvest.com/news/how-indian-companies-can-expand-into-europe-via-luxembourg >

Ministry of External Affairs. Government of India. 2025. "India-EU Bilateral Relations". viewed 21 April 2026: < https://www.mea.gov.in/Portal/ForeignRelation/India-EU-feb-2025. pdf >

Ministry of Home Affairs. Government of India. 2025. "Eight Schedule". viewed 23 April 2026: < https://www.mha.gov.in/sites/default/files/EighthSchedule_19052017.pdf >

Moraes, F. R. "Jawaharlal Nehru". Encyclopedia Britannica, 11 April 2026. viewed 21 April 2026: < https://www.britannica.com/biography/Jawaharlal-Nehru >

Munro, A. "Non-Aligned Movement." Encyclopedia Britannica, 20 March 2026. viewed 21 April 2026: < https://www.britannica.com/topic/Non-Aligned-Movement >

Nangia, T. "Independence Day." Encyclopedia Britannica, 15 April 2026. viewed 21 April 2026: < https://www.britannica.com/topic/Independence-Day-Indian-holiday >

Panagariya, A. IMF Working Paper. March 2004. "India in the 1980s and 1990s: A Triumph of Reforms". viewed 21 April 2026: < https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/ 2004/wp0443.pdf >

Wolpert, S. A. "British raj." Encyclopedia Britannica, 16 February 2026. viewed 21 April 2026: < https://www.britannica.com/event/British-raj >

World Bank Group. Service exports (BoP, current US$). 2025. viewed 22 April 2026: < https://data.worldbank.org/indicator/BX.GSR.NFSV.CD >

World Bank Group. Service imports (BoP, current US$). 2025. viewed 22 April 2026: < https://data.worldbank.org/indicator/BM.GSR.NFSV.CD >

За контакти:
Илиян Матеев, доцент, доктор
Служебен адрес: гр. Велико Търново 5000, ул. „Арх. Г. Козаров", № 1А
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий", Стопански факултет
Катедра „Икономическа теория и МИО"
Ел. поща: i.mateev@ts.uni-vt.bg